

'Wij blazen het stof van Rilke af en tonen poëzie in vuiligheid'

Interview

Maria Kraakman en Jeroen de Man

Acteurs jatten Praagse schrijver terug van new-agers.

Van onze medewerkster
Annette Embrechts

HAARZUILENS Aan de stalmuur kleeft een hagelwit biedermeier-behangetje. De ramen zijn bedekt met bleekschone vitrage. Maar op de grond slingert stro en aan rasters plakt mest. Actrice Maria Kraakman wijst op de geulen met uitgeharde stront: 'Moet je zien hoe mooi, bijna stilleven, getuigen van een vroeger leven. We hebben ze laten zitten om het contrast met de kanten versiering te versterken. Ons gaat het in deze voorstelling om in navolging van Rilke schoonheid te leren zien te midden van vuiligheid. En om bij alles de geschiedenis erbij te denken.'

De koeienstal is al zes jaar niet meer in gebruik en onlangs toegewezen aan Theatergroep De Warme Winkel als thuishaven voor drie jaar. In deze en drie andere boerenschuren elders in Nederland speelt de groep in samenwerking met Productiehuis D*Amor dit najaar een herneming van de succesvoorstelling van Oerol 2007, *Rainer Maria*, gebaseerd op oeuvre en levensloop van de Praagse schrijver en dichter Rainer Maria Rilke. Kraakman: 'Je moet tijdens de voorstelling de weidse omge-

Voorstelling *Rainer Maria* van De Warme Winkel. Foto Sofie Knijff

ving kunnen zien en ruiken, om te ervaren waarom Rilke vond dat de mens juist in kunst de natuur kon ontmoeten.' Minister Plasterk zag de voorstelling op Terschelling en memoreert er nog vaak aan in talkshows: 'Dit is vernieuwend theater.' Op zijn kamer bij OCW hangt een spreuk uit de voorstelling: 'Ik leer zien'.

Met aandacht kijken en nooit dingen veronachtzamen, dat zou de samenvatting kunnen zijn van deze energieke en tumultueuze maar ook verstilde en poëtische productie. Rilke wordt evenzeer met liefde opgehemeld als geridiculiseerd. Poëziefanaten citeren gloedvol uit zijn gedichten, brieven en toneelstukken, maar krijgen ook modder naar hun hoofd.

Jeroen de Man (28), Mara van

Vlijmen (29) en Vincent Rietveld (31) van De Warme Winkel hebben zich samen met gastactrice Kraakman (33) elke letter uit het oeuvre van Rilke eigen gemaakt. De Man kan zo vol hartstocht een monoloog citeren, wat hij laatst à l'improviste deed op de boerenzolder in Haarzuilens, voor een groep natuurbeschermers en landschapsarchitecten. Precies zó, zeiden ze, willen wij dat mensen natuur ervaren. De Man: 'We willen het stof van Rilke afblazen. Het is toch bizar dat *Brieven aan een jonge dichter* niet meer wordt herdrukt. Terwijl het een bijbel is voor iedere jonge kunstenaar. Alles wat je ziet is bruikbaar, zegt Rilke. Niets is er zomaar. Maar je moet de tijd nemen om die hypersensitiviteit toe te laten.' Dat bedoelt hij niet esote-

risch, zegt De Man. 'We jatten Rilke terug van new-agers die hem associëren met letterdansen en theosofie.'

Overall waar je kijkt in Rainer Maria, zie je iets van kant, als symbool voor Rilkes fascinatie voor het delicate, en voor zijn vrouwelijkheid. Rilke is tot zijn zevende levensjaar als meisje opgevoed, om het verdriet om zijn gestorven zus te maskeren. Daar ligt de kiem van zijn fijnzinnigheid. Kraakman is vooral geraakt hoe Rilke beschrijft dat de dingen bereid zijn voor ons alles te zijn. Ze citeert uit zijn poëzie: 'Dingen. Ik zeg dit woord, en terwijl ik het uitspreek (hoort gij het?), wordt het stil: de stilte die om de dingen is (...) en uit verleden en toekomst trekt zich in het midden samen wat duurzaam is: de ruimte, de vreedzaamheid, de dingen zonder haast.'

De Man herkent Rilkes bindingsangst. Hij citeert de laatste strofe van *Herfstdag*: 'Wie nu geen huis heeft, bouwt er zich geen meer. Wie nu alleen is, zal het nog lang blijven, zal waken, lezen en lange brieven schrijven (...) en zal onrustig dwalen als de blaren drijven.' Zoek de schoonheid in vuiligheid, zegt De Warme Winkel met Rainer Maria. Maar pas op: schoonheid herinnert ons altijd aan de vernietiging ervan. De Man: 'Ieder engel jaagt ons uiteindelijk schrik aan.'

Rainer Maria door De Warme Winkel en Productiehuis D*Amor. Vanaf vandaag tot 2 november, Ockhuizenweg 35, Haarzuilens. www.damor.nl